

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczna-utca 3.

Ásatársaságok kárártok visszaszedésén
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyre csak 600 8 1/2.

A vallási kérdés a főrendiházban.

Alig ocsudott fel az ország abból a kellemetlen meglepetésből, melyet a képviselőház azzal szerzett, hogy a perrendtartási törvénybe megengedte a szabadkőműves vallásüldözés belecsempészését, újabb hasonló stíliket kellett lenyelni. Értjük a főrendiház igazságügyi bizottságának határozatát.

A főrendiház igazságügyi bizottsága tárgyalta a perrendtartás javaslatát. Minden komoly felszólaló azt kívánta, hogy a 306. paragrafusnak eredeti szövegét állítsák vissza, úgy, amint azt Plósz Sándor megírta. Plósz Sándor mégis csak nagyobb tekintély a perrendtartás terén, mint az egész szimbolikus nagypáholy s ha ő, a teljesen elfogulatlan tudós úgy tudja, hogy nálunk szükséges a tanu vallását megkérdézni, mert lehetnek esetek, amikor a tanu vallását a bírónak tudnia kell: hát akkor mindenki megnyugodhatik abban, hogy jogászai szempontból úgy van jól, ahogy Plósz Sándor mondja. Plósz álláspontját védelmezte a főrendiház igazságügyi bizottságában is minden értékes felszólaló? mégis mikor döntésre került a sor, szavazategyenlőség folytán a bizottság elnöke, Wlassits Gyula, a volt vallásügyi miniszter dön-

tött, még pedig Plószszal, a tudóssal szemben a páholy heccelődői mellett, a vallással szemben a vallás lekicsinylése, mellőzése mellett.

No hiszen gyönyörű vallásügyi miniszter lehetett a maga idején Wlassits ur!

A főrendiház igazságügyi bizottsága tehát — Wlassits állásfoglalása következtében — belegázolt azokba a reményekbe, melyeket a keresztény Magyarország a főrendiházhoz fűzött. Az ellenfél diadalmasan tekint a szépen bodorított fejű bizottsági elnökre, mi pedig, akik biztosak voltunk a főrendiház keresztény szelleméről, most már kezdünk aggódni a végeredmény felől.

Vajjon lesz-e elég bátorság a magyar főrendekben, hogy a döntő pillanatban férfiasan helyt álljanak a keresztény álláspont mellett?

Ellentmondásnak látszik ugyan, de ki kell jelentenünk, hogy Wlassits szinvallása és a főrendiházi igazságügyi bizottság határozata után a főrendiházban erősebben reménykedünk, mint valaha.

Wlassits nyíltan állást foglalt a szabadkőművesek mellett. Ezzel a főrendiház igazságügyi bizottsága is formailag a páholy előtt hajtott fejet. Váratlan, megdöbbentően váratlan eredmény — úgy

hatott, mint egy zuhany. Mint egy egészséges, a szunnyadókat álmukból felrázó zuhany.

Riadóként kell, hogy Wlassits szinvallása a keresztény főrendek fülébe harsogjon: talpra!

Ne higgyétek, hogy simán, küzdelem nélkül győzhet a keresztény igazság a főrendiházban is! Bent ülnek már ellenségeink a magyar felsőházban is s vannak ott szép számmal megbízhatlan, névleges keresztények, akik a komoly pillanatokban gyáván ott hagyják az igazság lobogóját. Ezek a hadi szökevények a mi csapásaink, az ellenfélnek pedig biztos segélycsapatai. Vigyázatok, résen legyetek és mikor a döntő harc jön, ott legyen mindenki a maga helyén!

A főrendiház feladata, hogy a képviselőház esetleges tévedéseit jóvátegye. Itt van a klasszikus alkalom e fontos jog, e lelkiismereti kötelesség teljesítésére. A vallás kiirtása a perrendtartásból nem felel meg a jognak, nem fedi az ország igazi közakarátát, sőt a képviselőház valódi akaratát sem, mert hiszen a szégyenletes behódolás a páholy előtt csak néhány szótöbbséggel, akkor jött létre, mikor a képviselők nagy többsége nem volt jelen.

Reméli, sőt elvárja Magyarország ke-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A második kulcs.

— J. Leslie Coulson. —

Korai szombat délután volt és Hazel Róbert egyedül volt a hivatalban. E gondolkozva könyökölt íróasztalára s a füle minden legcsekélyebb zajt beivott. A tűz kialudt a kályhában s Hazel fájni kezdett. Önkönytelenül nyult a kucscsomag után, mely könyökénél feküdt. Majd felállott s lábujjhegyen kiment a folyosóra. A belső ajtót bezárták, de a külső nyitva maradt, hogy ő kimehessen. Hazel ezt is betette s visszamenve a hivatalos szobába, annak ajtaját kulccsal zárta rá magára.

Egyedül volt az egész épületben s a csend izgatottá tette. A tűz lehamvadt üszkeinek diszkrét sercegésére össze-összerándult s aztán még néhány percnyi tétovázás után kinyitotta a másik szoba ajtaját, a hol főnöke szokott dolgozni, átment a sarokba a Wertheim szekrényhez s beletette a furcsa, okfogu keskeny kulcsot. Az ajtó nyikorgás nélkül tárult föl s

egyszerre elvehette a bankjegyeket, melyeknek ottlétéről már előre tudott.

A zsebébe rejtette azokat, aztán ismét rendben becsukott mindent s levette kabátját és kalapját a szegről, ahová évek óta aggatta s a hová többé nem fogja aggatni. Majd kiment az utcára, jól bezárva maga mögött az ajtót s az a vágya támadt, hogy emberek között legyen, hogy megszabaduljon kínzó gondolataitól.

A mint kiment az utcára, egy újságkihordó gyermek a legutóbbi szenzáció címét ordította toroktátva:

— Kasszalopás az Old Bailey bankban! Sulyos ítélet!

Hazel elhalványodott. Milyen véletlen! Vagy furcsa szándékosság ez a sorstól? Nem, de hogy! Csak azért tetszik úgy neki, mert ő maga is ilyenforma bünt követett el. Megvette az újságot és a zsebébe rejtette.

Az a körülmény, hogy lépten-nyomon a járó-kelőkbe ütdött, nem nyugtatta meg, a mint hiite. Ellenkezőleg. Most ismét arra vágyott, hogy ne zavarják. Bement egy kávéházba. Kávét rendelt magának és kiterítette maga elé az újságot, hogy átolvassa. Két em-

ber hét évi fegyházat kapott! Hét évet töröltek ki az életükből.

Mialatt olvasott, valaki bejött a kávéházba s leült vele szemben.

— Jó estét — mondta udvariasan s a lapra nézett. — A büntetést olvassa? Sokat kaptak mi?

Hazel gyanakodva nézett fel.

— Hét esztendőt — mormogta. — Ez nagyon hosszú idő.

— Igen, de megérdemelték. Nagy ostobaság ez a kasszatörés vagy hamisítás. Alig esik meg, hogy valaki elmeneküljön. Valami nyomot mindig hagy az ember maga után. Ezek a detektívek csodálatos emberek. Ismerek egy fickót, aki...

Hazel kihuzta óráját zsebéből.

— Bocsánat, — mondta izgatottan — de nekem mennem kell. — És gyorsan elhagyta a kávéházat.

Ennek az idegennek ostoba csacsogása még idegesebbé tette.

Már egészen besötétedett s Hazel még mindig bizonytalanságban rőtta az utcákat. Hétfőn reggelig senki sem fogja keresni, lesz elég ideje a menekülésre, nem kell tulságosan

Elegáns blousok,

aljak, pongyolák női és leányka kabátok, gyermekruha különlegességek, tekintettel

a karácsonyi és ujévi ünnepekre

leszállított, olcsó árban csakis Hevesi

Nagyvárad Zöldfa-utcán szerezhetők be.

„Párisi nagy áruházában“

Szolid kiszolgálás!

Kitűnő reklám szöveg aljak már 175-től.

Rendkívül olcsó árak!

resztény népe a keresztény főrendiháztól, hogy tagjai impozáns többségével fogja visszaverni a kereszténység elleni vakmerő támadást. A főrendiházi tagság nemcsak jog, hanem sokkal inkább kötelesség.

Kell-e jobban figyelmeztetni a főrendiházat kötelességére, mint figyelmeztette Wlassits Gyula? *

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 13.

Berkeviózy Albert negyed tizenegy órakor megnyitja az ülést. A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után

Elnök jelentést tesz **Lipcsy Adám** haláláról és indítványozza, hogy a Ház részvételének jegyzőkönyvben adjon kifejezést. Több kérvény bemutatása után rátérnek az

indemnítási törvényjavaslat

részletes tárgyalására.

Elnök jelenti, hogy az első szakasznál senki sem óhat felszólalni.

Polónyi Géza kéri az elnököt, hogy vizsgáltsa fel őt, vajjon kitért-e a részletes tárgyalásoknál a házszabályoktól.

Elnök: [Az indemnítás általános tárgyalásakor igen is szokás egész terjedelmében hozzászólni, de a részletes tárgyalásoknál nem, legfeljebb a címmel szólhat általánosságban.

Polónyi Géza: Az elnök kijelentéseit tudomásul veszi. Azután rátér a pénzügyminiszter tegnapi beszédére és azt mondja, hogy a francia kamarában hivatalosan meglelt állapítva, hogy a francia pénzügyminiszter és még egy páran a Rotschild-házban tárgyalták és biztosították a magyar kölcsönt és hivatalosan közölték. A pénzügyminiszter pedig most kijelenti, hogy a magyar lapok mindent tévesen közöltek. Érdekes jelenség az és kéri a Házat, hogy máskor ügyeljen az ilyen dolgokra, mert

sietnie. De zavarodottságában már látta magát, amint két detektív vállon ragadja. És a rablás előtt mégis oly egyszerűnek, oly kivihetőnek tetszett előtte ez az egész terv.

Eszébe jutott a kulcs. Ettől meg kell szabadulnia. Legjobb, ha a csatornába dobja. Kivette a zsebéből s lassan lehajította. De amint felpillantott, látta, hogy egy ember figyel rá. Ez még gyanút foghat. Ismét lemászott hát, hogy visszakapja a kulcsot, s majd másutt fogja azt bedobni.

Ez az ember pedig azt hiheti, hogy véletlenül ejtette el. Már nem volt ura tetteinek. Nagyon is gyenge idegzetű, képzelődő ember volt, ahogyan bűnös lehessen belőle. Ugy érte, mintha már a hurok összeszorult volna körülötte, minden szembejövőben detektívet sejtett. Miért nem látta mindezt előre? Most már késő!

De vajjon késő-e? Megállott. Hiszen nem késő még! Visszateheti a papirosokat a helyükre anélkül, hogy valaha valaki is sejtene, ennek az estének megrázó történetét. Még egyszer becsületes ember lehet belőle! Nagy megnyugvás szállt reá, mosolygott, most fél hétre volt, innen egy tram éppen abba az utcába visz, negyed óra alatt odaér. Egy kissé megrázkódott, mikor arra gondolt, hogy mily közel volt a börtönhöz, de hát mindez csak

népünk szegény és megérzi ezt a kölcsönt. Ezért nyújtotta be indítványát.

A Ház ezután az első szakaszt eredeti formájában elfogadja.

A második és harmadik szakaszt észrevétel nélkül elfogadják.

Elnök jelenti, hogy az indemnítási törvényjavaslat részleteiben is elfogadtatott és harmadszori felolvasását holnapra halasztják.

Az Adria javaslat.

Rátérnek azután az Adria tengerhajózási törvényjavaslat tárgyalására.

Lévay Lajos báró előadó hangostotta a szerződés szükségességét és elfogadásra ajánlja.

Elsőnek **Cserny Károly** szólalt fel, a ki a szerződés fontosságát ismerteti és azt elfogadja.

Elnök jelenti, hogy több felszólaló, nem lévén, a szerződést általánosságban elfogadortekinteti.

A részletes tárgyalásokra térnek át:

Az összes szakaszokat észrevétel nélkül elfogadják.

Elnök jelenti, hogy harmadszori felolvasását holnapra halasztják.

A földgázok.

Rátérnek a bitumenek és kalisókról szóló törvényjavaslatok tárgyalására.

Kenedy Géza előadó ismerteti a törvényjavaslatot és elfogadásra ajánlja.

Désy Zoltán: Olvasta a »Szabadság« című amerikai magyar lapban egy-két kívándorló nyilatkozatát, mely szerint vissza jönnének, ha megfelelő keresetet nyújt azoknak, akik vissza jönnek e hazába. A javaslat közgazdasági szempontból előnyös és ezért el is fogadja.

Elnök 10 percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után

Szterényi József szólalt fel. Hosszasan foglalkozik a törvényjavaslatokkal. A kultúr szempontokból is szükségünk van erre a javaslatra, az állam szociális fejlődése kívánja ezt. Szükséges, hogy az állam beleavatkozzék a magánosok kebelében alakult monopoliumok ügyébe, a trösztök veszedelmes üzelmeibe.

Beszél azután az amerikai petroleum források állapotáról.

Szterényi beszéde után Eszterházy grófnak a Ház megengedte, hogy beszédét holnap mondhasa el.

Elnök az ülést 2 órakor bezárta.

Városi közgyűlés.

— Negyedik nap. —

Tegnap végre, négy napi vita után Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága befejezte a jövő évi költségvetés tárgyalását.

Az ellenzék törekvése, hogy a városi közköltséget leszállítsák, nem járt sikerrel, mert a többség megszavazta az eddigi 45 százalékos közköltséget.

A tegnapi tárgyalás kiemelkedő mozzanata volt dr. **Károly Irén** bizottsági tag szakzerű előadása, a villamostelep fejlesztése kérdésénél. A törvényhatósági bizottság ezen kiváló tagja fényesen bebizonyította, hogy a villamostelep most tervbe vett kibővítése magában rejti a város jövő fejlődésének, teherviselő képességének alapját.

A közgyűlés tagjai, dacára, hogy már este 7 óra volt, a legnagyobb figyelemmel hallgatta fejtegetéseit s végül zajos tapsal honorálta.

Meg is szavazták a fejlesztésre felvett 380,000 korona összeget.

A közgyűlést ma, szerdán folytatják.

A tegnapi tárgyalás lefolyása a következő:

Hlatky Endre főispán elnökölt.

A bizottsági tagok közepes számmal voltak jelen.

Folytatták a költségvetés tárgyalását.

Az előre nem látható kiadásokra 72135 korona volt felvéve.

Balogh Döme indítványozta, hogy 6 százalékos közköltséget megfelelő összeget töröljenek ezen összegből.

boszorkánnyomás most már! Hetekig készült rá és most látja, mily ostobaság volt! Odaadni lelki nyugalmát nyomorult pénzért! Szorosaobra fogta a kulcsot kezében.

Majd ha mindent elvégzett, lemegy a színházba s ott tölti el az estét. Ennek a gondolatnak úgy örült, mint egy gyermek. Megérdemli. Hiszen önmaga felett vívott ki győzelmet, a legnehezebb győzelmet mindannyi között.

Odaért. Már sokkal sötétebb volt, s a lámpák pislogva égtek. Az utca üres volt egészen, s az ablakok még nem világosodtak ki ezen az oldalon. Egyszer elment a ház előtt, mert józansága cserben hagyta. Aztán visszafordult, s reszkető kezekkel illesztette be a kapukulcsot a zárba. Bement s bezárta maga után az ajtót.

Néhány pillanat még s ott térdelt a Wertheim szekrény előtt. A dolog nem ment nehezen, de mégis félt, mert a szoba tele volt árnyakkal. Mikor a papirosokat kivette zsebéből, hogy visszategyje azokat, a parkett megreccsent a lába alatt s ő rémülten nézett hátra. A szája nyitva maradt az ijedtségtől. Mellette, a háta mögött ott állt az az ember, a kit meglopott: a főnöke.

— Szerencse, hogy ma este erre jöttem — mondta gunyosan. — Most már csak a

rendőrségre kell telefonálnom. Ezekben a dolgokban gyorsan kell intézkedni.

Az ajtóhoz lépett s felcsavarta a villanyt. Hazel reszketve emelkedett fel helyéről.

— Manners ur! Az Istenre kérem, legyen könyörülettel! — rimánkodott. — Igaz, hogy elloptam e papirosokat ma délután, de most azért jöttem, hogy visszategyem azokat! Manners mosolygott.

— Persze — mondta hitetlenül. — A rendőrség eljárása csak egyszerű formalitás lesz. Ön éppen vissza akarta tenni a papirosokat. Mily szerencse, hogy éppen a kellő pillanatban érkeztem! Időközben pedig...

Athaladt a szobán s a telefonhoz lépett. Hazel utána ment.

— A könyörülő Isten nevére kérem, ne tegye ezt! — kérte könyves szemekkel. Esküszöm, hogy azért jöttem ide, hogy visszategyem a papirosokat! Elloptam azokat, de a lelkiismeret nem hagyott nyugodni és visszajöttem, hogy megmentsem bűnös lelkemet.

Összekulcsolta a kezét.

Manners egyre mosolygott.

— Egyszerű formalitás — mormogta s levette a kagylót a kapocsról.

Hazel félőrülten nézte — s öt perc múlva fogoly volt.

Házlebontás miatt!

Az összes raktáron levő **brilláns-gyémánt, arany ékszerek és ezüst dísz tárgyak, valamint evőeszközök, karácsonyi és alkalmi ajándéktárgyak, arany és ezüst zseborák, mérsékelt szolid áron eladatnak.**

Nagyrabecsült vevői és a t. közönség szives figyelmébe ajánlja ezen körülményit.

Tisztelettel **KOLOSVÁRY SÁNDOR** ékszerész. Nagyvárad, Bémer-tér.

Rimler Károly kifejti, hogy az előre nem láthatókra felvett 72135 korona nem minden évben előforduló összeg, hanem utcák burkolására az 1909-ben felvett, de be nem épített összeg, továbbá a nagy kölcsön fel nem használt összege után befolyó magasabb kamatból állott elő. Ez sem jön be ezután a költségvetésbe. A város nagy dolgok előtt áll. Az utcákat járdával kell ellátni s a nagy forgalmu utakat állandó erős kövekkel kell burkolni. Ez milliókba kerül. A Nagypiacon a Pece, helyét rendezni kell. Mindezek mintegy 4 millióba kerülnek és csak közköltőből lehet keresztül vinni. A közegészségügyre sok kell. Hol marad a fedezet ezekre. Ott a vágóhid építése, 1 milliónál több kell erre is s a magasabb vágóhídi díjat a miniszter kifogásolja. Közjótékonsági intézményeket szavaztak meg, népfürdőt, munkáslakásokat. Tervek készen vannak, de biztos ezek jövedelmezősége? A 3-ik hidat ha felépítik, szabályozni kell a környéket. Az előre nem látottak már leolvadnak, az előző nap megszavazottak folytán 9000 koronára. Eddig minden évben 30—40 ezer korona volt ez a tétel. A Pece szabályozás egész vonalát rendezni kell. A Bunyitay licet rendezését folytatni kell. Ott van a köztisztaság kérdése, erre hetven-nyolcvan ezer korona több kiadás lesz. Ezt is a városnak kell fizetni. A vízvezetési alap is úgy áll, hogy a városi pénztártól vett 12 ezer korona kölcsönt. Terjed a város, új utcákat nyitnak, az ennek az oka. A Körözpártok rendezése is előtérbe nyomult. A polgári iskoláknál újabb osztályokat kell felállítani. Fontos kérdés előtt áll a törvényhatóság. Nem szól többet a kérdéshez, csak arra tér ki, hogy Adorján mondta, miszerint ha szükaég lesz majd megszavazza a költséget. A város igaz érdeke, hogy tisztán állítsa oda a kérdést. Allja a kritikát, ha oda állítja, mit akar létesíteni, azzal szemben, hogy egyes polgár néhány fillérrel többet fizet. (Taps a munkapárt részéről.)

Dr. Adorján Emil örömmel hallotta, hogy sikerült a polgármestertől programot kicsalni. Most átveszi a polgármester az ő programjukat. Részletesen mutassák ki, mik vannak az előre nem láthatók közé felvéve. Amit más rovaton tulajdonítanak, azt mind az előre nem láthatókba vezetik. A közeztám s a vízvezetési alap számadataira mutat rá. Utal a számadatokra, amelyből kitűnik a rohamos emelkedés. 1905-ben 264 ezer korona jött be közköltőből, s egy százalék 9000 korona volt, míg most a közköltő 545 ezer korona s 1 százalék kitesz 11.500 koronát. Javult-e 3 év alatt 20 százalékkal a polgárok helyzete is? Az előre nem láthatókra felvett 57135 koronát szállítsák le 3000 koronára, ezt indítványozza. Két utca kövezésére megszavazott összeg helyett csak az annuitást vegyék fel s így 46000 koronát ejtsenek el és ez összegnek megfelelő 4 százalékkal szállítsák le a közköltőt.

Dr. Moskovits József: Ok a város pénzügyi stabilitását tartják szem előtt, azért nem engedik a közköltőt leszállítani. A pénzügyi egyensúlyt bontaná meg a közköltő leszállítása. A maradványnál levő 50.000 koronát nem szabad elvonni és csak annuitással pótolni, mert ez megbénítaná a házipénztárt. 1910-ben nem lesz maradvány, mert az állatvásárok elmaradása is tetemes kárt okoz. A város háztartása és a város fejlődése iránti szeretetből megszavazza a közköltőt.

Rimanóczy Kálmán szerint olyan kötelesek előtt áll a város, hogy egy percre sem lehet a közköltő leszállítására gondolni. A megindult fejlődést bűn lenne megállítani.

Balogh Döme helyesli a leszállítást.

Gábel Jakab ellenzi a leszállítást, mert a jövő évben 8 százalékkal kellene emelni a közköltőt.

Lukács Ödön jelentéktelennek tartja azt az áldozatot, amit 4 százalék közköltő jelent. 5000 adózó csak 80 fillérrel, a többi 8 koronával fizetne kevesebbet. Ily körülmények között a város szempontjából nem lehet a közköltőt leszállítani. Foglalkozik Adorján Emil városi

programjával s annak legtöbb pontját má régiek mondja.

Rimanóczy Kálmán rövid felszólalása után a vitát befejezték s névszerinti szavazással döntöttek Adorján indítványa felett.

A tanács javaslatát eredetben megszavazták 42 szóval 22 ellenében.

A bevételek.

Ezután a bevételekre tértek át.

A köznevelődés rovatánál Adorján Emil a zeneélet és sport-egyletre hívja fel a figyelmet.

Rimler Károly felvilágosítással szolgál, hogy a lövészegylet átadja a Sport-teret a városnak, természetesen a terhek átvételével. A egyes bizottság kezében van az ügy most.

Cseglédy Jenő az ipariskolai tandijakra felvett összeget kéri törölni, mert az törvénytelen.

Lukács Ödön kijelenti, hogy az összeget tanszerekért szedik. Intézkedik, hogy ezt a kérdést tárgyalja az iparoktatási bizottság.

Bertsey György szintén törvénytelennek tartja az iparostanonciskolai tandijra, illetve tanszerekre felvett összeget. Ő is kéri a 2000 korona összeg törölését.

Az eredeti tételt elfogadták.

A színház tételéhez Fried Ferenc szólt fel s a színi szerződés alapján kéri a színigazgató által megterítendő összegek teljes felvételét. A szerződés szerint az alkalmazottak egész évi fizetését köteles az igazgató megteríteni, de csak 11 hónapig fizet, egy hónapi a városra szakad.

Rimler Károly felvilágosítása után megszavazták a tételt.

Ezután az alapok költségvetésére tértek át s azt elfogadták. Ezzel a költségvetési vita véget ért.

A közpénzek elhelyezése és az év elejétől október végéig felmerült póthitelre vonatkozó előterjesztést elfogadták.

A villamos telep fejlesztése.

A villamos telepnél nagyobb összeg szükséges a telep kibővítésére, mert jelenleg annyira meg van terhelve a telep, hogy tartalék berendezés nincs. A kibővítésre 380.000 korona szükséges, amelyet a telep 10 év alatt törlesztene le.

Dr. Károly Irén négy kérdésre terjeszkedik ki. Erdemes-e az új berendezés, kifizeti-e magát a 380.000 korona új befektetés? Szakszerűen fejtegeti a kérdést. Az új gép kilovattonkint 1 fillérrel olcsóbban szolgáltatná az áramot s így évenként 20 ezer korona megtakarítást garantálna a gyár.

A nagyváradai telep üzemének eredményét számszerűleg összehasonlítja a temesvári telep üzemi eredményével. Kimutatja a befektetés esetén várható több jövedelmet. 10 év alatt 804 ezer korona volna a tiszta haszon; a további 5 év alatt pedig még 1 millió hasznot hozna az új gép. Ebből leír 30 százalékot, ha talán a számadások helyességét valamely körülmény nem igazolná teljesen. A villamos jövedelmét nem kereskedelmi vezetés, hanem a gépház hozza, egy gépészmérnök legyen ott, aki felügyelje a szénfogyasztást stb. Hogy a 2 millió befektetés eddig ilyen jövedelmet nem hozott, ennek oka az, hogy 7 év előtt még nem voltak ilyen jó gépek feltalálva. De ilyen gépek mellett nem kell nekünk a járdólgyi telep, mi is olcsóbban tudjuk adni majd az áramot. — Szükséges-e a kibővítés? ez a másik kérdés. Most összesen 1800 lóerős gépünk van, este minden gép jár, megterhelve. Ha egy nagy gép elromlik, nem tudunk világitani. Októberre feltétlenül kell az új gép. Minél nagyobb gépet veszünk, annál később kell újabb befektetés s jobb a hatás fok is a nagy gépnél. Meglehet-e úgy oldani a kérdést, hogy az (olcsó áramot fogyasztó) u. n. rossz fizetőket kikapcsoljuk? Ez nem jó volna. Az engedelményesek a nagy fogyasztók. Ezek után nyugodt lélekkel ajánlja e befektetést, ha jövedelmi forrásra akarnak

szert tenni. Még egy indítványt tesz; azt, hogy nem 1800 lóerős, hanem 2200 lóerős gépet vegyenek, ha megfelelő lesz az árkülönbség, pl. csak 20—30 ezer korona. A pályázatot alternatív írják ki. Kéri indítványának elfogadását. (Taps, éljenzés.)

Dr. Adorján Emil halasztást akart, hogy tanulmányozhassák a kérdést. De elősmeri, hogy Károly Irén előadása után ő már most tud határozni. Szét kellett volna azonban a dolgot küldeni, tanulmányozás céljából. Megbizik Károly Irén számításainak helyességében, de észrevételeket tesz. Ugy látja, hogy a mostani gépeket tartaléknak akarják, holott 4 éve vették a nagy gépet. Őt év alatt a technika haladása folytán megint még jobb gépek lesznek. Így 15 évre nem lehet kalkulálni. Ez az aggálya a gépre A fogyasztás emelkedése folytán a személyzetet is szaporítani kell. A javaslatot elfogadja s reméli, hogy ez lesz a városnak olyan jövedelmi forrása, amelynek alapján a villamos áramnak az árát le lehet szállítani.

A tanács javaslatát, dr. Károly Irén pótdöntvényével elfogadták.

Este fél 8 óra után a gyűlést a főispán berekesztette.

A még hátralevő mintegy 40 ügyet má délután folytatólagos közgyűlésen tárgyalják.

A marostordai állapotok. Marosvásárhely törvényhatósági bizottsága tegnap ülést tartott, melyen Ugron Gábor volt főispán azt az indítványt tette, hogy a közgyűlés függessze fel állásától dr. Varga Lajos főkapitányt. Az indítvány hosszas és elkeseredett vitát provokált. Erősy ellenfelei a feltűggesztés mellett szólltak fel, azonban Fenyvessy Soma volt országgyűlési képviselő ellenezte az indítványt, nehogy a dolognak politikai színezete legyen. Végül is titkos szavazással háromszázhuszonegy szavazattal tizenkettő ellen elfogadták Ugron indítványát és egyben *fejelemmi vizsgálót* rendeltek el dr. Szatmáry Géza és dr. Orosslán Endre rendőrfogalmazó ellen.

A horvát képviselőhöz egybehívása. A horvát képviselőházat még karácsony előtt fogják királyi kéziratral egybehívni. Ez az intézkedés azért történik, hogy az indemnítást, esetleg a költségvetést megszavaztassák és hogy megejtsék a magyar képviselőházba küldendő delegáció választását.

A Kossuth-pénzek. A turini pénzek botrányát Kossuth Lajos Tivadar levele és Hermann Ottó újabb nyilatkozata végleg lezárják. Legtöbb ideje, hogy tovább ne zaklassák a nyilvánosságot ezzel az erőszakosan előhurcolt botrányal. Kossuth Lajos Tivadar egy Milanóból levéllel hozzáfordult magyar újságíróknak a következő levelet küldte:

Tisztelt Uram!

Levelére válaszolva, értesitem Uraságot, hogy tegnap este visszaérkezve ide és átnézve az itt talált magyar lapokat, láttam ama szemtelen hazug és ferdítéshalmazt, melyet bizonyos egyének a Kossuth-névre zudítottak.

Az általános tényállást már Ferenc bátyám felderítette a nyilvánosság előtt.

En csak ama részre reflektálok, amely engem illet, kinyilatkoztatva, hogy ami kötelezettségeim voltak, személyes üzleti veszteségekből eredők — azt én személyesen, senki, semmiféle beleegyezése nélkül bonyolítottam le; — és minden ellenkező állítás nem egyéb szemtelen hazugság és rágalmónál.

Fogadja tisztelt Uram, kiváló tisztelem nyilatkozatát.

Kossuth Lajos Tivadar.

UJDONSÁGOK.

Az anyákhoz és apákhoz.

A Gyermekszanatórium, melynek élén, mint fővédnök *Hohenberg* Zsófia hercegné, mint kormányzó gróf *Zichy* János közoktatásügyi miniszter állanak, most oly kérelemmel fordul az ország társadalmához, hogy szegény és gazdag egyaránt nyissa meg szívét, mikor saját gyermekének karácsonyfáját díszíti és gondoskodik anyai, apai szívének boldogságára saját kisedéneke örömeiről, gondoljon némi adománnyal arra a védtelen gyermekvilágra, melynek megmentését tűzte feladatául a Gyermekszanatórium.

Századunkat, a diadalmas huszadik századot, legjellemzőbb vonásáról általában a »gyermek századnak« nevezte el a közérzés, melynek ösztöne sohase csalódhatik. Korunkban, mikor repülő sárkányok a csillagok birodalmát ostromolják, ragyogó renaissance-a indult meg az *emberszeretethez*, mely fölséges idealizmusával a mainál szebb és tökéletesebb jövőt készít az emberiségnek azzal, hogy minden gondját, figyelmét, érdeklődését, munkáját és áldozatkészségét a *gyermek* ápolására, nevelésére és megmentésére fordítja. Mintha mindezzel azt hirdetné, hogy mi küzdő, dolgozó és harcoló élők a jelenkor vagyunk, a jövő: a gyermek.

A gyermek, mely a nemzeté. De hát a beteg gyermek? Ez az egész emberiségé.

A szegény gyermekek szanatóriuma a magyar nemzet és az emberiség közös nagy intézménye és alkotása. Célja, hogy ne legyen ebben az országban beteg gyermek s ne legyen főképpen olyan, aki elpusztul, az ápolás, a gondozás, a korszerű gyógyítás híján. Hogy ezt a nagy célját elérhesse, vagy legalább föladatainak megfelelően, modern szanatóriumokat állít, melyekben beteg gyermekeket ment meg az egészségnek, tehát a munkának, az életnek, a jövőnek. A nemzetnek és a világnak.

Aki erre a célra áldoz, az emberszeretet oltárán a nemzetnek és az emberiségnek áldoz. Halvány gyermekarcokon az egészség piros rózsáit fakasztja, ártatlan gyermekszemekben az élet lobogó, vidám tűzét gyújtja fel.

Erre kérjük a korszellem megértő meleg emberi szívek segítségét, támogatását. Fil-lérjét a szegénynek, aranyát a gazdagnak, hogy egyesítve valamennyitől rózsáskerteket építhessünk s bennük viruló gyermekarcok, ragyogó gyermekszemek eleven koszorúiban gyönyörködhesünk valamennyien, akik magyarok és — emberek vagyunk.

Bárminemű adományok a Gyermekszanatórium javára a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetéhez (Budapest, V. Géza-u. 2.) címzendők, az alapítványok gróf *Zichy* János kormányzó címére is Budapest, Vas-utca 10. intézhetők. Az alapítvány összege 1000 korona, ágyalapítvány pedig tizezer korona. Mindenemű felvilágosítást a Gyermekszanatórium központi irodája Budapest, VII. Dohány-utca 39. ad.

* **Nürnberg.** A katolikus kör vetítő estélyeinek sorozatában tegnap *Nürnberg* került a közönség elé. Gyönyörű színes képekben mutatta be a kör pompás vetítő gépe ezt a maga nemében egyedüli, jellegzetes várost, a hol a modern élet lüktető forgatagában megmaradt egy darab középkor, a hol egy minden ízében modern, fejlődő, hatalmas város központja, belvárosa úgy áll, mint állott *Dürer* Albert és *Hans Sachs* idejében. A képekhez dr. *Némethy* Gyula adott igen élvezetes, tanulságos, pompás magyarázatot. — Jövő kedden dr. *Lestyán* Endre mutatja be a fölkelő nap országát, Japánt.

* **Bizottságok újfialakítása a vármegyén.** A folyó év végével a megye több albizottságában fog változás beállni az egyes megbízási határidők lejárta miatt. A változásokról az alispán tegnap tett jelentést a megüresedő helyek betöltése végett. A jelentés szerint üresedésbe jön 5 közigazgatási bizottsági tag helye. Ezen kívül 1913-ban lejáró megbízással megüresedik a kijelölt választmányban 3, az igazoló választmányban 5 a bíráló választmányban 5, az állanúó választmányban 80, a jegyzői nyugdíj bizottságban 16, a központi választmányban 42 a közegészségügyi bizottságban 43 és tiszti nyugdíj bizottságban 12 jön üresedésbe. Választás alá kerül ezeken kívül a kórházi választmány két, az árvasszéki kültagok közül 4 a mezőgazdasági bizottságban pedig 1 hely. Az alispán javasolja, hogy a megüresedő helyeket a 21-én tartandó közgyűlésen töltsse be a vármegye.

* **Szell Kálmán meghalt.** *Szell* Kálmán, *Vörösmarty* Mihály leánya és *Deák* Ferenc keresztleánya tegnap délelőtt meghalt. Évek óta szívbeteg szenvedett és betegsége az utóbbi időben annyira rosszabbodott, hogy az orvosok a katasztrófát elkerülhetetlennek tartották. Tegnap délelőtt *Dobrentei-utcai* lakásukon érte a halál. Mint *Vörösmarty* Mihály leánya és *Szell* Kálmán felesége politikai, társadalmi és irodalmi életünkben a szó legnemesebb értelmében nagy és szép szerepet játszott. Áldott szíve volt, sokat segített, jótékonykodott. *Szell* Kálmán, akinek gyászában mindenki igaz részvételt osztozik, a Jelzáloghitelbank pénzügyi tárgyalása érdekében. Párisban volt, ott kapta meg a gyász hírt és rögtön hazafelé indult.

* **Az élesdi megyebizottsági tagválasztás.** Az igazoló választmány tudvalevőleg az élesdi megyebizottsági tagválasztás ügyében elrendelte a vizsgálat megtartását a felebbezés azon indoka alapján, hogy a választás napját Lokon nem hirdették ki és így Lokról senkise ment szavazni Élesdre. *Bércsey* Imre élesdi főszolgabíró tegnap terjesztette be a megejtett vizsgálat eredményéről szóló jelentését. Eszerint a választás napját Lokon tényleg nem hirdették ki s így maradtak el a választástól a lokiak, akiknek nagy száma pedig tudvalevőleg befolyással lett volna a választásra. Ezek alapján Élesden új választás lesz.

* **Lipcey Ádám temetése.** A magyar közélet halottjának *Lipcey* Adámnak temetése holnap délelőtt fél 11 órakor lesz a kerepesi-uti temető halottsházából a főváros által adományozott disztrikción. A temetésen képviseltetni fogják magukat: az Ujságírók Egyesülete, az Otthon írók és hírlapírók köre, a képviselőház, a Nemzeti munkapárt, Miskolc városa, amelynek az elhunyt képviselője volt, »Borsszem Jankó« szerkesztősége. A Budapesti Ujságírók Egyesülete nevében *Herczeg* Ferenc elnök tartja az emlékbeszédet.

* **A Szende-affér.** *Szende* Pálnak a Galilei Körben tartott előadása tudvalevőleg egy afférrel folytatódott, amely *Ferdinándy* Béla, a Budapesti Hírlap munkatársa és *Szende* Pál között keletkezett a Budapesti Hírlapban megjelent tudósítás miatt. *Szende* Pál segédei, *Sándor* Pál és *Erdélyi* Sándor s *Ferdinándy* Béla segédei, *Zsuzsán* István és *Meczner* István tegnap délelőtt ültek össze a képviselőházban tanácskozássra.

* **Karácsony a kórházakban.** A szerencsétlen betegek, kiket sorsuk elszakítva családaiktól, betegágyban a kórház falai között töltik el a szeretet ünnepét, az idén is részesülni fognak abban az áldozatkész szeretetben, amit a közönség oly bőkezűen szokott nyilvánítani velük szemben. A *biharmegyei közkórház* és az *elmekórház* gondnoksága a betegek részére az idén is szándékozik karácsonyt állítani. Erre való tekintettel a kórházak gondnokságai arra kérik a közönséget, hogy mint az előző évben, úgy az idén se leledkezzenek meg a betegekről s ajándékaikkal járuljanak hozzá, hogy a betegeknek is jusson abból a szeretetből, amelyben a szent karácsony estéjén oly sokan részesülnek. Az adományokat erre a célra kérjük a *biharmegyei közkórház* és *elmekórház* gondnokságának elküldeni.

* **Kitüntetett községi bíró.** A király a miniszterelőkelő elterjesztésére *Prie* Tamás volt szakadati bíró sok évi buzgó szolgálata elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta. A szép kitüntetést ünnepség keretében fogják átadni az öreg bíróknak.

* **A baptisták temetője.** A bihari-egyházi református egyházban pár évvel ezelőtt szakadás állott be. A hívek egy része a baptista felekezetbe lépett és külön hitközséget alakított. A reformátusok az elszakadt híveken úgy állottak bosszút, hogy megtöltötték nekik a református temetőben való temetkezést. E miatt a baptisták már többször panaszt tettek a hatóságokhoz s az elmúlt évben egyenesen *Glacs* Antal főispánt is felkérték bajuk orvoslása végett. A panaszkodásnak az lett az eredménye, hogy a község s gyapolyi határban jelölt ki temetkezési helyet a baptisták részére. Az új temető azonban nem megfelelő és a baptisták ismét panaszt tettek *Miskolc* Ferenc főispánhoz. E panaszban elmondják a baptisták, hogy az új temető egy lecsapolt tó helyén van és oda temetkezni nem lehet, mert a talajvíz a koporsókat felveti. A baptisták új temetkezési hely kijelölését kérik a főispántól. *Miskolc* Ferenc főispán a panaszt tegnap leküldte az alispánnak vizsgálattétel végett.

* **Sikkasztó körjegyző.** A gyantai körjegyző ügyében *Fráter* Emil főszolgabíró befejezte a vizsgálatot és a keletkezett iratokat beterjesztette a kir. ügyészséghez, ahol tovább folyik a vizsgálat. A szerencsétlen körjegyző a körülményekből ítélve, nem volt teljesen józan észű, mikor cselekedetét elkövette. Különbözőn az egész közhivatalnoki működése olyan volt, hogy az egyáltalán nem vallott józan feltölgásra. *Váry* Makó város főszámvéveje volt, mielőtt Gyantára jött volna. A főszámvéveői állást azért hagyta oda, mert nyugdíjjal nem volt összekötve. Dacára annak, hogy mint városi főszámvéve tekintélyes fizetéssel bírt, gyermekeit nem neveltette, hanem egyszerű kisiparos pályára adta őket. A gyantai sikkasztást senki sem sejtette s mindenki nagy meglepetéssel vette azt tudomásul. Hogy mennyire közkedvelt tagja volt *Váry* a jegyzői karnak, mi sem bizonyítja jobban mint az, hogy mikor a jegyzők értesültek a dologról, az elsikkasztott összeget összerakták, csak hogy megmentse a szerencsétlen embert. Ekkor már késő volt, mert az ügyészség hivatalból indította meg az eljárást a körjegyzőt *Fráter* Emil főszolgabíró *Leszczig* László tenkei segédjegyzővel helyettesítette.

* **Megölte az a kóhol.** Tegnap reggel aléltan találtak egy középkori asszonyt a tenkei országúton. Az asszonyt beszállították a községi elköltőnői barokba, ahol még mielőtt az orvos megérkezett volna a szerencsétlen már meghalt. A megejtett vizsgálat megállapította, hogy az asszonyt *Brinsás* Vazulénak hívják és mocsári illetőségű. A boncolás folyamán a halál okául szívizélhűdést állapítottak meg, mely az alkohol túlságos élvezete folytán állott elő.

* **Sári bíró panasza.** Kertarsán már kétszer kísérelték meg az ártézi kut furását. Az első furatás 1100, a második 2300 koronába került, melyhez a földmivélségi miniszter 1500 koronát engedélyezett. A kutfuratas azonban egyszer se sikerült. Az állam által megadott, de el nem küldött 1500 koronát a furatáshoz oly formán használták fel Sári bíróék, hogy ezt az összeget váltóra vették fel s ezen a váltón Sári bíró neve is szerepel. Mivel pedig a miniszter a sikertelen furatáshoz nem adja meg a segílyt, Sári bíró a minisztert arra kéri, hogy adják meg a megígért segílyt, mert ez tönkre tenné őt. A miniszteriumból Frank Ödön közegészségügyi felügyelő tegnap azzal küldte le az ügyet az alispánhoz, hogy vizsgálják meg Sári bíró panaszát.

Női felöltők

legnagyobb választékban és

legolcsóbb

árban legjobban

„Löwy P. és Társa“ cégnél

kaphatók.

Zöldfa-utca II. szám,
(a Zöldfa-átjáróval szemben.)

x **Csütörtökön katonazene** a Lloyd kávéház fényesen berendezett téli kerthelyiségében. Folyó hó 15 én, a 101. gyalogezred teljes zenekara hangversenyt. Ezenkívül bemutatásra kerülnek a következő pompás és sikeresekben gazdag képek november hó 14 én: 1. Athén. 2. Leiki nagyság. 3. Morgófénykép újság. 4. Kecsege ur szerelme. 5. Emberi tudás határai. 6. Női akrobatták. 7. Csempész menyasszonya. 8. **Chrysanthéme asszonya.** Beléptidij nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kifűző ételek, italok figyelmes főszolgálatáról gondoskodva van. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein és Urlei* kávéház-tulajdonosok.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre.
Tisztelettel

HÄBER és TÁRSA férfiszabó.
o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

x **Villamos osillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek Raktárom tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

EGYESÜLETEK.

A tüdővész ellen védekező egyesület vál. gyűlése.

A nagyváradai szanatórium egyesület igazgató választmánya tegnap este egyeleti elnök *Fetser* Antal felsz. püspök elnöklété alatt a városházán gyűlést tartott, melyen jelen voltak: özv. Grunwald Henriké, dr. Molnár Imréné, dr. Gerő Sándor igazgató fő- orvos, dr. Fráter Pál titkár, dr. Konrád Márk, Novotny Alfonz, dr. Vucskics Gyula, dr. Edelmann Menyhért, dr. Adorján Emil.

Elnök örömmel jelentette, hogy az apostoli király ő felsége a pénzügyminiszter előterjesztésére a jövedék bírsági alaphól az üdülőhelyen létesítendő két ágyalapítványra 10000 koronát, a kultuszminiszter pedig a püspökség időközi jövedelméből az egyesületnek ujabban 5000 koronát utalványozott. A választmány megvitatta a két ágyalapítvány alapító levelének kiállítására vonatkozó módokat. Majd a tervezett tárgysorsjáték ügyét beszélték meg s végül a folyó ügyeket intézték el.

A **tűzoltó egyesület közgyűlése.** A nagyváradai önkéntes tűzoltó-egyesület 1910 évi december hó 26 án délelőtt 10 órakor a tűzoltó őrtanyán rendkívüli közgyűlést tart, melyre az egyesület alapító, pártoló és működő tagjait ezennel meghívom. Nagyvárad, 1910. évi december hó 12. napján. *Lukács Ödön*, parancsnok. A közgyűlés tárgyai: 1. Az egyeletbe ujonnan belépett tagok fogadalmó tétele. 2. Elnöki jelentés. 3. 1910. évi zárszámadás. 4. 1911. évi költségvetés. 5. Parancsnokság javaslata az alapszabály IV. Rész 26. §. 3. pontjának módosítása tárgyában. 6. Parancsnokság javaslata a kiselejtezhető tárgyak eladására vonatkozólag. 7. A parancsnokság javaslata *Lőrinczy Győző* segédtsízt tiszteletdíjának utalványozása tárgyában. 8. Az esetleges indítványok, amelyek a gyűlés határidejét megelőzőleg 48 órával a parancsnokhoz bejelentendők.

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza
Rákóczi-ut 3. sz.

Az év végeig

kedvezményes áron kapható

Felöltők,

Blousok,

Pongyolák,

Aljak,

Kosztimök,

Gyermekruhák

Szörme-árak és ruhakelmék.

Saját műtermemben a leg-
elegánsabb toilettek válal-
tatnak.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Karácsonyi mellékletünket legközelebb megkezdik szedni; kérjük a mellékletre szánt dolgozatok sürgős beküldését.

Karácsonyi ajándékn

a legmodernebb ékszer-tárgyak,
arany- és ezüst órák nagy választékban a legolcsóbb árban szer-
ezhetők be

JENNY JENŐ

órák és ékszerész-nél.

Szt. János-utca 39. sz.

TANÜGY.

Panasz a béli iskola ellen. A béli főszolgabíró a közelmúltban panaszt tett a vármegyéhez, hogy a béli római katolikus iskola szűk s így a tanítványok egészségére ártalmas. Egyidejűleg kérte a főszolgabíró, hogy az iskola fenntartókat az iskola átalakítására kötelezzék. E panaszra *Fetser* Antal káptalani helynök tegnap egy átiratban kijelentette, hogy a kérdéses iskola egyáltalán nem dohos és az egészségügyi kívánalmaknak megfelel. Tény azonban az, hogy zsúfolt az iskola, ennek pedig az az oka, hogy az iskolába nem csak római katolikus tanulók járnak, hanem más vallásúak is. Az iskola pedig a római katolikus gyermekek befogadására elegendő. Van ugyan a más vallásúak részére is egy állami iskola a községben, azonban ez az iskola oly kedvezőtlen részén fekszik a községnek, hogy oda nem szívesen küldik a gyermekeket.

Dr. Bársony Sándor gyorsíróiskolája.

Valóságoslag híres pótló az a kulturális haladás szempontjából is elsőrangú intézmény, amely e hóban nyílt meg a Szt. László tér Kovács-féle házban, dr. *Bársony Sándor* gyorsíróiskolája. Szükségtelen hangsúlyozni és ismertetni, hogy manapság a gyorsíró mily fontossággal bír nemcsak a latiner osztályban, hanem az ipari kereskedői világban és a gazdaság meg a társadalom összes világában. Az ujonnan megnyílt iskola lehetővé teszi, hogy a gyorsírást mérsékelt díjazás mellett mindenki megtanulhassa rövid 2 hónap alatt. Akik érdeklődnek a szténografia iránt felvilágosítást nyerhetnek levelezőlap útján, vagy naponta 6-tól 7-ig a tantolyam vezetőjénél az iskola helyiségében Szt. László tér 5. sz. alatt.

Mielőtt

az őszi és téli ruhaszükségleteiket beszereznék, ne mulasszák el

FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég

előnyös árrairól és eredeti angol szöveteinek kitűnő minőségéről és elegáns szabásáról meggyőződni.

Nagyvárad, Szt. János-utca.

SPORT.

Vívóverseny. A nagyváradai sportegylet vívó szakosztálya ma d. u. fél 6 órakor a tűzoltó laktanya vívótermében házi vívóversenyt rendez. E versenyen csakis azok vesznek részt, akik még eddig nem versenyeztek, tehát az egyesület junior vívói. A versenyen az első nagy ezüst, a második kis ezüst, a harmadik bronz érmet nyer. Érdeklődőket szívesen lát a vezetőség.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagybecsült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló SCHULLER ÁRPÁD-féle

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécssett 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletemre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécssett, 1907. kiállításon Pécssett. :: Altalam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,
puskaműves,

Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.
November 1-től Rákóczi-ut Moskovits-palota.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Balga szűz. (Henry Bataille drámája. Bemutató előadás.)

Csütörtök: d. u. Aranyember. (Ifjúsági előadás. Este: Balga szűz.)

Péntek: Balga szűz.

Szombat: Cigányszerem.

Vasárnap: d. u. Böregér. (Félhelyárakkal.)
Este: Karenin Anna.

A mai bemutató. Bataille drámáját, a Balga szűzet ma este mutatják be a Szigligeti-színházban. A darab cselekményei úgy vannak beállítva, hogy az első felvonás első jeleneteiben is fontos mozzanatai játszódjanak le a mesének. Eppen ezért arra kéri az igazgatóság a közönséget, hogy lehetőleg pontosan jelenjenek meg a színházban, hogy az előadás kezdetét mindenki láthassa.

Böregér. Vasárnap két előadás lesz. Délután a régi és bájos operettet, a Böregeret adják elő, este pedig a szezon egyik legérdekesebb drámai újdonságát, Karenin Annát játsszák. Karenin Annát ezuttal is E. Kovács Mariska személyesíti meg.

Ifjúsági előadás. Csütörtökön délután mérsékelt helyárakkal ifjúsági előadás lesz a Szigligeti-színházban. Az ifjúsági előadás Jókai Mór színműve, az Aranyember kerül színre.

A király elismerése Ujházi Edének. Szép kitüntetés érte most a magyar színészvilág egyik legjelesebb tagját, a közkedvelt Ujházi mestert. A kiváló művészek ugyan's a király a miniszterelnök előterjesztésére a magyar színművészet terén eredményekben gazdag 40 évi működésével szerzett érdemeiért elismerését nyilvánította. Ez alkalommal a színészvilág a mestert általános ünneplésekben fogja részesíteni.

Valódi amerikai

C i p ő k

és orosz kalucsnik leg-
o jobb minőségben, o

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

TÁVIRATOK.

A hercegprimás jubileuma.

Esztergom, dec. 13.

(Saját tudósítónktól.) Ma volt 19-ik éve Vaszary Kolos esztergomi érseké avatásának. Ez alkalommal ünnepélyes istentisztelet volt a bazilikában. A szent misét Te Deum követte. A jubiláló főpapot az ország minden részéből táviratokkal üdvözölték.

Katonai tanácskozás.

Bécs, dec. 13.

Holnap kezdődik meg a nagy katonai tanácskozás a király elnökle alatt. Ma délelőtt a Hofburgban ugyancsak a király elnökle alatt katonai előértekezlet volt, melyen Ferenc Ferdinánd trónörökös, Schönauich hadügyminiszter és Konrad von Hötzendorf vezérkari főnök vettek részt.

A holnapi tanácskozás nagy változásokat hoz az admirális karban. Tizenegy admirális közül hat, esetleg hét nyugalmába megy és helyüket fiatalabbak foglalják el. Ezzel megkezdődik a haditengerészet nagy reorganizálása.

Zelenka Pál utóda.

Eperjes, dec. 13.

(Saját tudósítónktól.) Zelenka Pál evangélikus püspök halálával megüresedett süperindensi helyre az eperjesi evang. esperesség lelkészei és felügyelői tegnap népes értekezletet tartottak, amelyen egyhangú lelkészdéssel Korbély Géza eperjesi lelkészt jelölték. Korbély Géza a tiszai kerület legkiválóbb szónoka és igen nagy tudású lériu. Megválasztását biztosra veszik.

Balogh Jenő megválasztása.

Marosujvár, dec. 12.

(Saját tud.) Balogh Jenő államtitkárt ma itt egyhangulag képviselővé választották. Az államtitkárnak nem volt ellenjelöltje.

Az osztrák válság.

Bécs, dec. 13.

(Saját tudósítónktól.) Al lengyelek klubja egyhangulag elhatározta, hogy a 3 hónapos indennitást és az ideiglenes házszabály reform meghosszabbítása egyöntetűen megszavazza.

Bécs, dec. 13.

Délben összeült a képviselőház. Nyomban szót kért báró Bienerth miniszterelnök. Bejelentette a kabinet lemondását és közölte a Házzal, hogy az uralkodó a jelenlegi kormányt megbizta az ügyek ideiglenes vezetésével. Kérte a költségvetési provizórium, a szerb kereskedelmi szerződés megszavazását és a reformált házszabályok tartamának meghosszabbítását. A bankjavaslatokról nem tett említést. A miniszterelnök beszédét a Ház tetszéssel fogadta.

A kolera.

Brassó, dec. 13.

(Saját tud.) Pali Mária fiatal leány a Brassóba érkező vonatok egyikén hirtelen rosszul lett és meghalt. Az orvosok a halál okául kolérát állapítottak meg. Az eset nagy riadalmat keltett mindenfelé.

Igazságszolgáltatás.

§ Visszaélés a geszti szövetkezetnél.

A geszti fogyasztási szövetkezetben mintegy három évvel ezelőtt súlyos visszaélésnek jöttek nyomára. A szövetkezetek országos központja által kiküldött Csathó Béla vizsgálóbiztos a megejtett vizsgálat során mintegy 3618 korona deficitet talált a pénztári könyvekben. A pénzek Prox Mihály üzletvezető hűtlen kezelése folytán tűntek el, miért is az ügyész vádat emelt ellene. Az ügy büntető ítéltárgyalása tegnap volt a törvényszéken, dr Csulyok Béla elnökle alatt. Vádolt tagadta bűnösségét, a tanúk ellenben igazolták, hogy rendetlen életmódot folytatott s nem nézett kellő gonddal az üzlet után. A bíróság bűnösnek találta Prox Mihályt és 2 hónapi fogházra ítélte. Az ítélet meg lett fellebezve. A vádat Lázár M rton kir. ügyész képviselte, míg a védelmet Fekete Ferenc ügyvédj. (dr Medvigy Mihály) látta el.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Járványos betegségeknél
mint kolera, typhus vagy lázas betegségeknél fő a
viz, legbiztosabb óvszer a

KRONDORFI pezsgőhöz,
borhoz
SAVANYÚVIZ legjobb ital!
NYÁLKAOLDÓ ÉS HUGYHAJTÓ GYÓGYITAL

mint nyálka oldó szer, ugy magában, min
meleg tejjel vegyítve köhögésnél, rekedtségnél, fűdőhu-
rutnál stb. legjobb gyógysikerrel ajánlatik. Nehezen
emésztő, gyomorhurutnál kitűnő hatása van! Hugy-
hajtó gyógyital! — Kérjük minden kávéházban és
vendéglőben bor vagy pezsgőhöz, mindenkinek kitűnően
fog izleni.

Főraktár: Janky Antal utóda cégnél van.

REGÉNYCSARNOK.

NYOMOR.

Irta: Hjalmai Knuth.

Fordította: Vörös József. 4

Az a nyomorék még egyre sántikált előt-
tem. Bosszantott, hogy ennyi ideig egyebet se
látok magam előtt, mint ezt az embert. Talán
nem is áll meg már sohasem; talán azon az
uton megy, amelyiken én s az egész uton
előttem fog baktatni. Mérgemben ugy láttam,
mintha minden keresztutcán meglátsította volna
lépteit és mintha azt leste volna, hogy én
merre megyek, mire aztán újra meglóbálta a
batyuját és nagy tüszögve ment tovább.
Egyre jobban elkiseredtem a látásán; éreztem,
hogy széttépi hangulatomat s bepiszkitja a
létezésével ezt a gyönyörű, tiszta időt. Olyan
volt, mint valami nagy, támolygó rovar, amely
erőszakkal akar szállni a földre s a maga
számára akarja lefoglalni a kövezetet.

A magaslatra érve, nem akartam tovább
eltérni a dolgot; megálltam egy kirakat előtt,
hogy tovább mehessen. Alig indult el aztán
ujból, ismét előttem volt az öreg, ő is megállt.
Gondolkodás nélkül tettem három-négy dühös
lépést, elértem s a vállára ütöttem.

Hirtelen megállt. Egymásra bámultunk.

— Egy schilinget tejre! — mondotta végre
s oldalt hajtotta a fejét.

Ugy: szépen vagyok! A zsebemben kerés-
géltem és így szólaltam:

— Tejre?! Igen. Hml Manapság pénz-
szűkiben vagyunk s nem tudom, rásszorul-e
igazán?

— Tegnap óta nem ettem — mondott
az öreg. Nincs egy fillérem se és munkát s
találtam.

— Iparos?

— Igen tükészítő vagyok.

— Micsoda?

— Tükészítő. Különbén cipőt is tudok
csinálni.

— Az már más! — mondtam én. — Vár-
jon pár percig, mindjárt visszajövök s hozok
néhány oeret.

Lerohantam a Pilaestraedon, ahol a má-
sodik emeleten zálogház volt. Még sohasem
voítam ennél. A kapu alatt levettem a mel-
lénymet, összehajtottam s a hónom alá vettem;
aztán a felmentem a lépcsőkhöz s kopogtattam
az ajtón. Köszöntem s a mellényt az asztalra
doptam.

— Másfél korona — mondta a zálogos.

— Jól — feleltem. — Nekem szük egy
kissé, különben természetesen nem adnám
oda.

Kezembe nyomta a pénzt s a cédulát,
aztán elmentem. Kitűnő gondolat volt ez a
mellénydolog; marad reggelire való is a pénz-
ből s még a délután folyamán elkészül a »jövő
büntetéseiről« szóló értekezésem is. Tüstént
jól éreztem magam s szaladtam vissza az
öreghez.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Bihari napszám. A kereskedelmi mi-
niszter most küldte meg Biharvármegyéhez az
évszaki napszámokról összeállított kimutatást.
E kimutatás szerint a megyében a nyári nap-
szám 231 korona és a téli 110 korona. Ösz-
szehasonlítva a szomszédos vármegyék nap-
számjával a biharit, azokkal szemben keveseb-
bet mutat, mert például ha a hajdumegyei
napszámot vesszük, ott a nyári napszám 250
korona s a téli 135 korona. Ez azonban nem
jelenti azt, hogy Biharban vannak a legolcsóbb
napszámok, mert bizony nem ritka itt, hogy 4
sőt 5 korona napszámra is dolgoznak.

A nagyvásár számokban. A lesajlott
téli országos vásár ipari és egyéb tekintetben
közepes eredményvel végződött. A szarvas-
marha és sertés vásár a zárlat miatt nem volt
megtartható, ellenben a lóvásárban annál na-
gyobb volt a forgalom. Felhajtott 3070 drb.
ló, eladatott 903 drb. A vásáron franciaországi
bécsi, szlavonai és budapesti kereskedők na-
gyobb mennyiségű lovat vásároltak, meglehetősen
magas áron.

A kamara értesítése. Van szerecsénk
az érdekeltek tudomására adni, hogy Bosznia
és Hercegovina országos kormányzósága, a
Sisu—Palez—Bobanjak községek és Kljue köz-
ség területén letarításra kerülő I. és II.-od rendű
hasznosíték eladásának biztosítására pályázatot
hirdet. Pályázati határidő: 1910. december hó
20. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek
a kamarai irodában, a hivatalos órák alatt déli-
előtt 8-tól d. u. 2 óráig megtekinthetők. Nagy-
várad, 1910. december hó 9-én A nagyvárad
kereskedelmi és iparkamara. Huzella Gyula
kir. keresk. tan. elnök. Dr Sarkadi Lajos titkár.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Vegyél!

Vegyen!

Vegyünk!

10. 13. és 17.

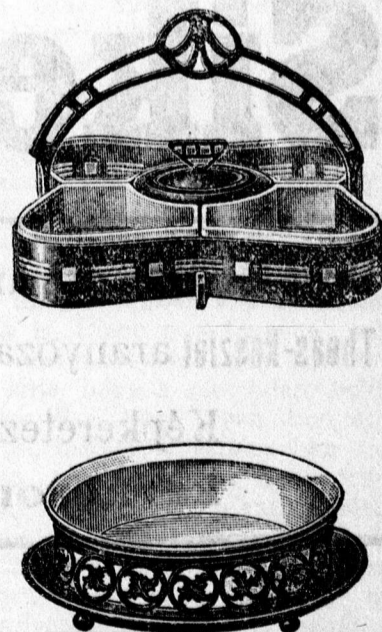
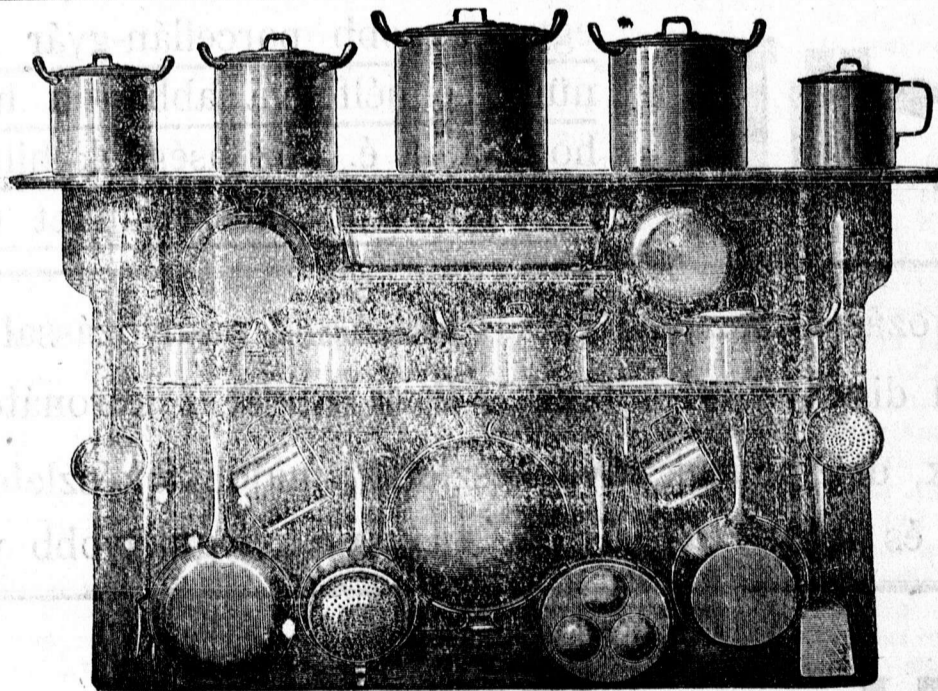
Koronáért

Moskovits Antonomiai cipőt

Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és

:: Bémer-tér, Fő-utca sarok. ::

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon helyben és vidéken 390.

A Z I G A Z,

— hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Karcos bor a legjavából kapható. Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki. — Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szallodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szalloda, vendéglő és kávéház bérlelője.

A
„TISZÁNTÚL“-ra
előfizethetni
mindennap.

Eladó föld.

Nagyváradtól 15 percnnyire fekvő mintegy 55 kat. hold kiterjedésű elsőrendű szántóföld a szükséges épületekkel ellátva egészben vagy parcellákban eladó.

A feltételek megtudhatók a Nagyváradon székelő **Központi Takarékpénztárnál.**

Telefon: 263 szám.

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram lámpa darabja 3.60 kor.** 100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek, fénypéssz-lámpák** ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen különösen célszerű épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb áron mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Sikerült

egy nagyobb porcellán-gyár raktárát megszereztünk, ennél fogva abban a helyzetben vagyunk, hogy a n. é. közönségnek hihetetlen áron mellett ::: bocsátjuk készletünket rendelkezésére :::

Étkező-készlet 26 drb aranyozással diszítve 13.60

Theás-készlet aranyozással diszítve 5.20

Kávés-készlet aranyozással diszítve

4.60

Mosdó-készletek 7 koronától feljebb.

Képkeretezések, diszmiáruk, üvegekészletek, majolika készletek és vázák, **karácsonyi és újévi ajándék tárgyak** legnagyobb választékban

Kiváló tisztelettel

Heller Testvérek

Nagyvárad, Zöldfa-utca. Zöldfa-épület.

Telefon: 372.

Telefon: 372